

Postanowienie z dnia 7 sierpnia 1996 r.
III PO 12/96

Sprawy o roszczenia wynikające ze stosunku służbowego zawodowych nie żołnierzy nie są sprawami pracowniczymi ani cywilnymi w rozumieniu KPC, lecz sprawami administracyjnymi.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Andrzej Kijowski, przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości Tadeusz Szóstakowski, przedstawiciel Ministra Obrony Narodowej Stanisław Winiarczyk.

Kolegium Kompetencyjne przy Sądzie Najwyższym, z udziałem prokuratora Włodzimierza Skoniecznego, po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 1996 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku Romana M. o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego między Sądem Rejonowym w B. a Szefem Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w B. o uposażenie i inne należności związane ze zwolnieniem żołnierza z zawodowej służby wojskowej.

p o s t a n o w i ł:

stwierdzić, że właściwy do rozpoznania sprawy jest Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w B.

U z a s a d n i e n i e

Roman M. wniósł o rozpatrzenie sporu o właściwość, gdyż zarówno organ administracji państwowej - Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w B., jak i Sąd Rejonowy w B., uznały się za niewłaściwe w jego sprawie.

Wnioskodawca podał, że w dniu 27 marca 1995 r. został zwolniony z zawodowej służby wojskowej. Według jego oceny nie otrzymał wielu należności pieniężnych i wystąpił o nie z powództwem. Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 1 marca 1996 r. [...] uznał się niewłaściwym i przekazał sprawę Szefowi Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w B. Sąd Rejonowy powołał się na przepis art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy (jednolity tekst: Dz. U. z 1992 r., Nr 5, poz. 18 ze zm.), zgodnie z którym od decyzji wydanych przez organy wojskowe w sprawach dotyczących uposażenia żołnierzy można wnieść odwołanie do organu wojskowego wyższego stopnia, a także skargę do sądu administracyjnego. Sąd Rejonowy uznał w tej sytuacji, że roszczenia wnioskodawcy nie stanowią przedmiotu sprawy ze stosunku pracy i orzekł zgodnie z przepisem art. 464 § 1 KPC.

Jednakże pismem z dnia 9 kwietnia 1996 r. Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w B., z powołaniem się na ten sam przepis art. 9 ust. 4 ustawy o uposażeniu żołnierzy, uznał się niewłaściwym, gdyż jego zdaniem przepis ten ma zastosowanie tylko do żołnierzy, a nie osób zwolnionych już z zawodowej służby wojskowej.

Kolegium Kompetencyjne zważyło, co następuje:

Wnioskodawca był żołnierzem zawodowym, pełniąc służbę na zasadach ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 1992 r., Nr 8, poz. 31 ze zm.). Zgodnie z art. 84 tej ustawy żołnierzom zawodowym zwolnionym z zawodowej służby wojskowej przysługuje odprawa, uposażenie oraz inne należności związane ze zwolnieniem z tej służby, według zasad określonych w ustawie o uposażeniu żołnierzy. Te należności, jak i samo uposażenie żołnierzy zawodowych, regulowane są przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy. Zgodnie z art. 9 ust. 4 tej ustawy od decyzji wydanych przez organy wojskowe w sprawach roszczeń z tytułu prawa do uposażenia i innych należności pieniężnych żołnierz może wnieść, w terminie siedmiu dni od daty doręczenia mu decyzji, odwołanie do organu wojskowego wyższego stopnia, a także skargę do sądu administracyjnego. Według przepisu art. 18 omawianej ustawy żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej pełnionej jako służba stała, niezależnie od odprawy, przysługuje między innymi co miesiąc przez okres roku po zwolnieniu ze służby uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym i ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy nie wykorzystany w roku zwolnienia ze służby oraz za urlopy zaległe. Już z tej regulacji wynika jednoznacznie, że przepis art. 9 ust. 4 dotyczy nie tylko należności uposażeniowych aktualnych żołnierzy, ale także należności żołnierzy zwolnionych ze służby (byłych żołnierzy). Nie jest istotne czy dochodzący roszczeń jest żołnierzem czy też byłym żołnierzem, lecz ważne jest to, z jakiego stosunku prawnego wywodzi swoje roszczenie. Przykładowo w sprawach z zakresu prawa pracy za pracownika uważa się także byłego pracownika dochodzącego roszczeń ze stosunku pracy lub z nim związanych, a także spadkobierców pracownika (por. art. 476 § 5 pkt 1a KPC).

Należy stwierdzić, że wykładnia językowa przepisu art. 9 ust. 4 ustawy o uposażeniu żołnierzy nie jest najważniejsza. Decydujące jest bowiem to, że stosunek prawny, na podstawie którego wnioskodawca dochodzi roszczeń nie jest stosunkiem cywilnoprawnym (stosunkiem pracy), a stosunkiem o charakterze administracyjnoprawnym. Żołnierze zawodowi pełnią bowiem służbę i pracę wykonują na podstawie stosunku służbowego, który nie jest stosunkiem pracy w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy, lecz niepracowniczym, administracyjnym stosunkiem zatrudnienia. W tym zakresie zgodne są poglądy doktryny i orzecznictwa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 1992 r., III ARN 17/92, OSNCP 1993 z. 3 poz. 44, czy wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 czerwca 1991 r., II SA 35/91, ONSA 1991 z. 3, poz. 64). Sprawy o roszczenia wynikające ze stosunku służbowego żołnierzy zawodowych nie są więc sprawami cywilnymi w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 KPC) i do ich rozpoznawania nie są powołane sądy powszechne (art. 2 § 1 KPC). Są to sprawy administracyjne, rozpoznawane w drodze postępowania administracyjnego z ewentualną skargą do Naczelnego Sądu Administracyjnego (por. art. 107 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie żołnierzy zawodowych). Przepis art. 9 ust. 4 ustawy o uposażeniu żołnierzy nie stanowi w tej sytuacji normy przekazującej sprawę cywilną na drogę postępowania administracyjnego

(art. 2 § 3 KPC). Jest to przepis, który w ramach drogi postępowania administracyjnego dla tego rodzaju spraw określa organ właściwy do jej rozstrzygnięcia, tj. organ wojskowy wyższego stopnia (por. także rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 marca 1993 r. w sprawie określenia organów wojskowych i organów wojskowych wyższego stopnia, właściwych w sprawach określonych w ustawie o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz w ustawie o uposażeniu żołnierzy, Dz. U. Nr 23, poz. 101).

Wobec powyższego należało stwierdzić, że właściwym do rozpoznania roszczeń wnioskodawcy, jako wynikających ze stosunku służbowego żołnierza zawodowego i związanych ze zwolnieniem z tej służby, jest organ wojskowy wyższego stopnia względem dowódcy jednostki, w której służył wnioskodawca, czyli Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w B.

=====